22170 - Şer'î Şakalaşmanın Şartları

Soru

Şer'î şakalaşmanın şartları nedir?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Şer' şakalaşmanın şartları şöyledir:

1-Dînle alay etmeyi içermemesi, zira bu davranış İslam dininden çıkarır. Yüce Allah şöyle dedi: "Şâyet kendilerine (niçin alay ettiklerini) sorsan, "Biz sadece lâfa dalmıştık ve aramızda eğleniyorduk", derler. De ki: "Allah'la, O'nun âyetleriyle ve peygamberiyle mi eğleniyordunuz? Boşuna özür dilemeyin! Çünkü siz, inandıktan sonra kâfir oldunuz." (Tevbe 65-66)

İbn Teymiyye Rahimehullah şöyle dedi: Allah ile, ayetleri ve peygamberleriyle alay etmek küfürdür. Bunu yapan kişi imandan sonra küfre girer.

Sakal, başörtü, elbisenin uzunluğu gibi sünnet olarak bilinen davranışlarla alay etmek de küfürdür.

Şeyh Muhammed b. Useymin (el Mecmû el Semin 1/63) şöyle dedi: Rubûbiyyet, peygamberlik, vahiy ve din konuları çok yüce ve saygın konular olup kesinlikle hiç kimsenin bu konularla alay etmesi veya gülüşmesi caiz değildir. Bunu yapan kişi kâfir olur. Çünkü bu davranış onun Allah'ı, peygamberlerini, kitaplarını ve şeriatını hafife aldığını gösterir. Bunu yapan kimsenin yaptığı hatadan Allah'a tövbe etmesi gerekir. Çünkü bu davranış münafıklıktandır. Allah'a tövbe ve istiğfar etmesi, davranışlarını düzeltmesi, kalbine de Allah korkusu ve sevgisini koyması gerekir.

2-Şakanın sadece doğru bir hususla olması.

Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle dedi: "Topluluğu güldürmek için yalan konuşana

yazıklar olsun.” (Ebu Davud)

Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem bu tehlikeli davranıştan şöyle sakındırmaktadır: “*Kişi* bir kelime söyler, o kelime ile *yanında oturanları* güldürür ve o kelimeden dolayı *Süreyya'dan* daha *uzak* bir mesafeden cehenneme düşüp yuvarlanır.” (Ahmed)

3-Korkutmamak.

Özellikle aktif ve güçlü olanların, ellerinde silah veya demir parçası olanların; karanlığın etkisinden yararlanarak veya insanların zayıf noktalarını istismar ederek korkutma peşinde koşmaları haramdır.

Ebu Leyla şöyle dedi: Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem'in ashabının bize anlattıklarına göre onlar, Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem ile birlikte bir yolculuğa çıkmışlardı. Onlardan birisi uyuyunca, bazıları koşup adamın yanına ip koydu. Adam uyanıp ipi tutunca korkuya kapıldı. Bunun üzerine onlar (arkadaşları) ona gülmeye başladılar.

Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle buyurdu: “Müslümanı korkutmak, Müslümana helal değildir.” (Ebu Davud)

4- Alay etmemek, göz/kaşla ve ima etmemek ve şakanın iftira içermemesi gerekir.

İnsanlar algılama ve düşünme kabiliyetlerinde farklı derecelere sahiptir. Ayrıca kişilikleri de farklılık gösterir. Nefsine yenik düşen bazı kişiler eğlence ve güldürme amacıyla birilerini eğlencelerine alet ederler. Oysa yüce Allah bunu yasaklamıştır: “Ey iman edenler! Bir topluluk bir diğerini alaya almasın. Belki onlar kendilerinden daha iyidirler. Kadınlar da diğer kadınları alaya almasın. Belki onlar kendilerinden daha iyidirler. Birbirinizi karalamayın, birbirinizi (kötü) lakaplarla çağırmayın. İmandan sonra fasıklık ne kötü bir namdır! Kim de tövbe etmezse, işte onlar zâlimlerin ta kendileridir.” (Hucurât 11)

İbn Kesîr tefsirinde şöyle dedi: Bundan maksat onları küçümsemek ve onlarla alay etmektir. Bu davranış haram olup münafıkların sıfatlarından sayılır.

Bazı kişiler; insanların yaratılışıyla, yürüyüşleriyle veya binişleriyle alay ederler. Korkulur ki Allah alay edeni davranışı nedeniyle cezalandırır. Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle dedi: "Kardeşinin başına gelen bir şeye sevinip gülme, sonra Allah onu bağışlar ve merhamet eder de seni o şeyle imtihan eder." (Tirmizî)

Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem alay etmekten ve eziyet vermekten sakındırmıştır, çünkü bunlar düşmanlık ve kin beslemeye yol açar. Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle dedi: **"Müslüman Müslümanın kardeşidir. Ona hiyanet etmez, onu yardımsız bırakmaz, ona hakaret etmez. Takva buradadır (Kalbine üç defa işaret eder). Her Müslümanın diğer Müslümana ırzı, malı ve kanı haramdır. Bir kimseye şer olarak Müslüman kardeşini hor ve hakir görmesi yeter." (Muslim)**

5- Şakalaşmanın aşırı olmaması

Bazı kişiler şakalaşmayı kendisine bir iş ve uğraş edinir, oysa müminlerin sıfatlarından biri de ciddiyettir. Şüphesiz süregelen ciddiyet arasında bir aktivite ve istirahattir.

Ömer b. Abdulaziz Rahimehullah şöyle dedi: Şakalaşmaktan sakının çünkü o, kin doğuran bir aptallıktır.

İmam Nevevî Rahimehullah şöyle dedi: Haram olan şaka; aşırı ve sürekli olan, gülmeye ve kalpte katılığa sebep olan, Allah'ı anmaktan uzaklaştıran, birçok durumda zarara yol açan, kin doğuran ve saygıyı düşüren şakadır. Kim bu konulardan emin olursa Rasulullah s.a.v'in yaptığı gibi mübah şaka yapmıştır.

6- İnsanların değerini bilmesi

Bazı insanlar hiç düşünmeden herkesle şakalaşırlar. Oysa alimin hakkı vardır, büyüğün hürmeti vardır, hocanın da saygısı ayrıdır ve bu nedenle karşıdakinin kişiliğini bilmek gerekir. Dolayısıyla aptal, ahmak veya tanınmayan kişilerle şaka yapılmamalıdır.

Bu konuyla ilgili olarak Ömer bin Abdülaziz şöyle dedi: "Şaka yapmaktan sakının, çünkü erdemliği zedeler.

Sa’d bin Ebu Vakkas şöyle dedi: "Şakayı sınırlayın, çünkü aşırılık görkeminizi giderir ve aptallar size karşı cüretkâr davranır."

7- Şakanın yemekteki tuz gibi ihtiyaca göre olması.

Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle dedi: “Çok gülmeyin, çünkü çok gülmek kalbi öldürür.” (Sahih el-Câmi 7312)

Ömer bin Hattab r.a şöyle dedi: “Çok gülenin itibarı düşer, şaka yapan aşağılanır, bir şeyi fazla yapan kişi onunla tanınır.”

Şaka yapmaktan sakının, çünkü bir çocuk veya aşağılık bir insan size karşı cüretkâr olur, prestijinizi elinizden alır ve izzetinizden sonra sizi zelil kılar.

8- Şakada gıybet olmaması

Bu sinsi bir hastalıktır. Şaka yollu anlatılması ve söylenmesi bazıları için çekici olur. Bu davranış Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem’in şu hadisinin kapsamına girer: “Kardeşini hoşnut olmadığı sıfatlarla zikretmen…” (Muslim)

9- Şaka yapmak için uygun zamanların seçilmesi.

Mesela bir yolculuğa çıktığınızda, eğlenceli bir piknikte olduğunuzda veya bir arkadaşınızla buluştuğunuzda ve ona güzel bir şaka yaptığınızda onu mutlu edersiniz. Komik bir fıkra anlattığınızda veya hafif bir şaka yaptığınızda, onun kalbine sevgi ve mutluluk getirebilirsiniz. Ya da ailevi sorunlar ağırlaşıp eşlerden biri sinirlendiğinde, hafif şakalar buzları eritebilir, böylece işler yoluna girer.

Ey Müslüman:

Bir adam Süfyân bin Uyeyne Rahimehullah’a dedi ki: Şaka kötü bir şey ve mekruhtur! Şöyle cevap verdi: "Bu bir sünnettir, ancak onu gerektiği gibi yapabilen ve yerinde yapanlar içindir."

Bugünümüzde ümmetin fertleri arasındaki sevgiyi artırmaya, can sıkıntısını hayatından çıkarmaya

ihtiyacı olmasıyla birlikte ümmet; eğlenceye, gülmeye, şakaya dalmış, bunu alışkanlık haline getirmiş, toplantılarını meşgul eder haline getirmiştir. Zaman israf ediliyor, hayatlar heba ediliyor ve gazeteler şaka ve oyunlarla dolduruluyor.

Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle dedi: “Bildiğimi bilmiş olsaydınız az güler, çok ağlardınız.” Fethu’l-Bârî’de şöyle dendi: Buradaki bilgiden maksat; Allah’ın yüceliği, günah işleyenlerden intikamı, ölüm esnasında kabir ve kıyamet gününde oluşacak olaylarla ilgili bilgilerdir.

Müslüman erkek ve kadınlar, zamanlarını bu dünyada yüce Allah’a gayret ve sebatla geçirmelerine yardım eden ve salih kişilikleri örnek alan iyi ve ciddi arkadaşlar seçme eğiliminde olmalıdır. Bilâl bin Sa’d şöyle dedi: “Onların çok iş yaptıklarını ve birbirlerine güldüklerini, geceleri ise ibadette rahipler gibi olduklarını gördüm.”

İbn Ömer r.a soruldu: "Peygamber Efendimiz s.a.v'in ashabı güler miydi?"

Dedi ki: Evet, onların kalplerindeki iman dağlar gibidir.

Gündüzleri at koşturarak, geceleri ise rahip gibi ibadet edenleri örnek alarak geçiririz.

Allah bizi ve sizi büyük günün korkusunda güvende olanlardan eylesin. O gün onlar şöyle çağırılacaktır: “Cennete giriniz! Bu gün size korku yoktur ve üzülmeyeceksiniz.”

Peygamberimiz Muhammed’e salat ve selam olsun.

En iyisini Allah bilir.